

АНАЛІЗ ПЕРЕХІДНИХ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПРОЦЕСІВ В ЛОКАЛЬНІЙ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНІЙ СИСТЕМІ, ЩО СКЛАДАЄТЬСЯ З ЧОТИРЬОХ ТРАНСФОРМАТОРІВ, ЛІНІЇ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ ТА ЕКВІВАЛЕНТНОГО АКТИВНО-ІНДУКТИВНОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Львівський національний аграрний університет

Анотація

Запропоновано, на основі узагальненого міждисциплінарного (інтердисциплінарного) методу математичного моделювання, який ґрунтується на модифікації інтегрального варіаційного принципу Гамільтона-Остроградського математичну модель локальної електроенергетичної системи, ключовим елементом якої є довга лінія із розподіленими параметрами.

Ключові слова: математична модель, електроенергетична система, перехідні процеси.

Abstract

Is proposed based on the generalized multidisciplinary (interdisciplinary) method of mathematical modeling, based on the modification of the integral variational principle of Hamilton-Ostrogradskii mathematical model of the local power system, a key element of which is a long line with distributed parameters.

Keywords: mathematical model, power system, transients.

Вступ

Нині апарат математичного моделювання з використанням ЕОМ є одним із ефективних та дешевих способів дослідження перехідних електромагнітних процесів в елементах електроенергетичних систем із розподіленими та скупченими параметрами. Дослідження згаданих процесів є актуальною науковою задачею, адже перебіг останніх має значний вплив на електричні апарати, які працюють у цій системі.

Метою роботи є покращення методів математичного моделювання перехідних електромагнітних процесів у електроенергетичних системах, ключовим елементом яких є довгі лінії електропередач.

Варіаційна модель системи

Ключовим елементом модифікованого принципу Гамільтона-Остроградського є розширений неконсервативний лагранжіан [1]:

$$L^* = \tilde{T}^* - P^* + \Phi^* - D^* \quad (1)$$

де L^* – модифікована функція Лагранжа, $\tilde{T}^*$ – кінетична коенергія, P^* – потенціальна енергія, Φ^* – енергія дисипації, D^* – енергія сторонніх непотенціальних сил.

Лінія в загальному випадку розглядається як система з розподіленими параметрами. Тоді елементи модифікованої функції Лагранжа будуть не енергетичними функціями, а їхніми відповідними густинами [2]. Отже, функціонал дії за Гамільтоном-Остроградським буде мати наступний вигляд [1]:

$$S = \int_{t_1}^{t_2} \left(L^* + \int_l L_l dl \right) dt, \quad I = \int_l L_l dl, \quad \text{тут } L^* = 0, \quad (2)$$

де S – дія за Гамільтоном-Остроградським, L_l – лінійна густина модифікованої функції Лагранжа, I – енергетичний функціонал.

Схему локальної електроенергетичної системи зображено на рис. 1. Ключовим елементом даної схеми є довга лінія із розподіленими параметрами. Неусталені електромагнітні процеси, які проходять у цій лінії і входять у коло наших зацікавлень.

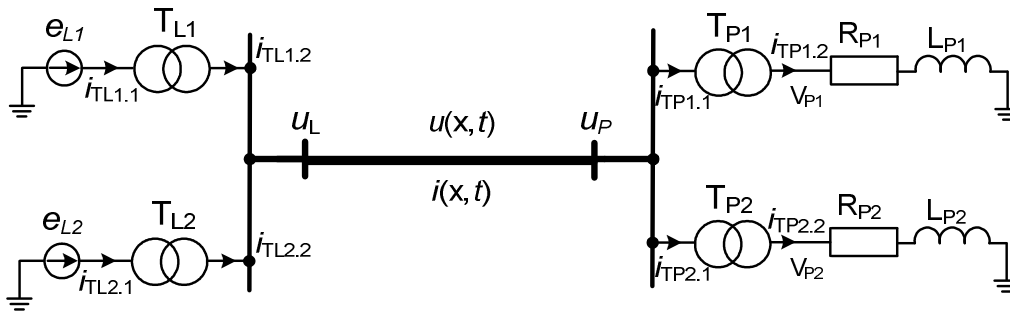

Рис. 1. Схема локальної електроенергетичної системи

Ми не будемо записувати виведення рівнянь для дослідження перехідних процесів у довгих лініях, оскільки це було зроблено нами у праці [3, 4], а лише запишемо кінцеве рівняння:

$$\frac{\partial v}{\partial t} = (C_0 L_0)^{-1} \left(\frac{\partial^2 u}{\partial x^2} - (g_0 L_0 + C_0 R_0) v - g_0 R_0 u \right), \quad \frac{\partial u}{\partial t} = v. \quad (3)$$

Дискретизуючи рівняння (1) за методом скінченних різниць отримаємо [1]:

$$\frac{dv_j}{dt} = (C_0 L_0)^{-1} \left(\frac{u_{j-1} - 2u_j + u_{j+1}}{(\Delta x)^2} - (g_0 L_0 + C_0 R_0) v_j - g_0 R_0 u_j \right), \quad u_1 = u(x, t)|_{x=0}, \quad u_N = u(x, t)|_{x=l}, \quad (4)$$

$$\frac{du_j}{dt} = v_j, \quad j = 2, \dots, N-1. \quad (5)$$

Сумісний розв'язок рівнянь (4) та (5) дає змогу отримати розподіл електромагнітної хвилі напруги вздовж лінії електропередач.

Висновки

Використання варіаційних підходів до моделювання неусталених електромагнітних процесів дозволяє уникнути декомпозиції єдиної системи, натомість формувати кінцеві рівняння стану виключно з єдиного енергетичного підходу шляхом побудови розширеної функції Лагранжа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Чабан А. В. Принцип Гамільтона-Остроградського в електро-механічних системах : монографія. / А. В. Чабан. – Львів : В-во Тараса Сороки, 2015. – 464 с.
2. Шимони К. Теоретическая электротехника / К. Шимони. – М. : Мир, 1964. – 776 с.
3. Математичне моделювання перехідних процесів у лінії Лехера в стані неробочого ходу / А. В. Чабан [та ін.] // Електротехніка і Електромеханіка. – 2016. – № 3. – с. 30-35.
4. Model matematyczny dwuprzewoj linii zasilania z wykorzystaniem modyfikowanej zasady Hamiltona / Andriy Czaban [and other] // Maszyny Elektryczne – Zeszyty Problemowe. – 2016. – Nr 1. – pp. 31-36.

Чабан Андрій Васильович — д-р. техн. наук, професор кафедри електротехнічних систем, Львівський національний аграрний університет

Левониук Віталій Романович — асистент кафедри електротехнічних систем, Львівський національний аграрний університет

Chaban Andriy V. — Dr. Sc. (Eng.), Professor department of electrical systems, Lviv National Agrarian University, Lviv, email : atchaban@gmail.com;

Levoniuk Vitaliy R. — assistant department of electrical systems, Lviv National Agrarian University, Lviv, email : bacha1991@ukr.net;